

Lylyli Aalto:

# Kuntien taloudenhoidosta

Kuntien menojen summamutikkainen vähentäminen ei ole taloudellisuutta. Usein on aivan päinvastoin. Mutta kiinnittämällä varoja esimerkiksi tiettyyn toiminnan kohteeseen, jotta saavutettaisiin tehon lisäystä ja alennettaisiin tuotantokustannuksia yksikköä kohden, olemme jo oikealla tiellä. - Suunnitelmien laatimiseen käytetyt varat ovat juuri tällaisia.

Kunta on aivankuin tuotantolaitos, joskin sen tuotteet ovat pääosaltaan vain sellaisia palveluksia tai toimituksia, joiden tuotto tai tulos ei ole heti-näkyvissä, eikä vuosienkaan kuluttua rahassa mitattavissa. Tällaisia verojen vastikkeita kunta tarjoaa meille koulujen, sairaaloiden, huoltolaitosten, kirjastojen ja erilaisten lauta- ja toimikuntiensä toiminnan muodossa.

Riippuu hyvin suuressa määrin kunnan viranhaltijain ja luottamushenkilöiden aktiivisuudesta, asiantuntemuksesta ja taloudellisesta ajattelukyvyistä, tulevatko ne varat, jotka verovelvollisilta kerätään tai valtionapujen muodossa valtiolta saadaan, aina käytetyiksi parhaalla mahdollisella tavalla. Kunnan asioiden hoitajaksi ei saisi valita sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole perillä annetuista tehtävistä, eivätkä järkevästi pysty hoitamaan omiakaan asioitaan. Taloudellinen ajattelukyky heijastuu jo yksilön omassa elämässä.

Liian usein kuitenkin unohdetaan, että tavallisessa perheessä menestyksellä rahaministerinä vuosikymmenet toiminut kehityskykyinen ja älykäs perheenäiti voisi antaa jossakin sopivassa lautakunnassa myös kuntaperheen asioiden hoidossa monta järkevää neuvoa ja ohjetta. Esimerkkinä taloudellisuuden puutteesta voimme mainita monen kunnan kansalaiskoulun opetustehon heikkouden. Jos kansalaiskoulu-jemme opetuksessa kiinnitettäisiin erikoista huomiota myös taloudellisuuteen kaikilla kompostinhoidosta, kukkien ja keittiökasvien kasvattamisesta, saippuankeittoon, mämmin-, juustojen ym. suuritöidenkin ruokien valmistukseen saakka, päästäisiin koko yhteiskunnassamme taloudellisuudessa jo hyvin-pitkälle. Uskon, että meidän tulisi kai-kin tavoin kiinnittää erikoista huomiota juuri-nuorten taloudellisiin vaistoihin, opastamalla heitä paljon nykyistä enemmän omatoimisuuteen, päästäksemme kansana esimerkiksi tanskalaisten tai sveitsiläisten tasolle taloudellisuudessa. Olen todennut, miten kansalaiskouluun pyykkinä tuodaan pienet silkkihousut rahapussissa, kun pitäisi opetella pyykinpesua. Mutta kun samalla koululla piti pestä



poikien haalareita, ei talousopettaja suostunut opettamaan niiden pesua, vaikka useimmista tytöistä myöhemmin tuli haalarihousuisten miesten vaimoja. - Kuinka monella koululla näemme edes ruukkukasvit oppilaiden hyvin hoitamina?

Eivät oppilaat tällaisia järjestäjän töitä suorittaessaan mitenkään rasitu, mutta sen sijaan oikein ohjattuna heidän kohtelias käytöksensä, avuliaisuutensa ja huomiokykynsä kehittyvät monissa pikkuaskareissa. - Onneksi nyt edes lastenhoito ja tavallinen ruuanlaitto jo kuuluvat kansalaiskoulujen pakollisiin opetusaineisiin. Naisten velvollisuus on yrittää niitä myös oppikoulujen opetusohjelmiin, sillä ne ovat parasta taloudellisuutta kuntalaisten kannalta.

Saadakseen myös itse kunnan taloudenhoitoon mahdollisimman paljon taloudellisuutta yrittävät kunnan toimihenkilöt nykyisin jo kaikin tavoin hankkia ja suorastaan vietellä kuntaan tuottavaa teollisuutta. Nyt toivotaan jokaisen kunnan alueelle suurteollisuutta, mikä tietysti on mahdottomuus. Sen vuoksi pitäisikin kiinnittää huomiota myös pienteollisuuden saamiseen kuntaan tai kehittämiseen kunnassa. Sen vuoksi voisi teollistamislautakunnassakin olla nokkelaälyinen nainen, koska naiset hallitsevat nimenomaan kotiteollisuuden aloja paremmin kuin miehet. - Teollisuutta luomaan pystyvät pääomapiirit kiinnittävät laitostensa rakennuspaikkakunnilla huomiota sellaisiin seikkoihin kuin veroäyriin hintaan, vesi-, sähkö-, liikenne-, kuljetus-, tie-, työvoima- ja raaka-ainekysymyksiin. Näitä kaikkia taloudellisesti valveutunut kunta yrittää alueellaan hoitaa parhaansa mukaan, joten niihin uhratut varat voivat myöhemmin kertyä monin kerroin takaisin.

Kunnallisihmiset valittavat kuitenkin lainsäädännöllä kunnallistaloudelle asetettuja puitteita liian ahdistaviksi. Luonnollisesti julkisen vallankäytön tulee olla lainsäädännöksiin ohjattua mahdollisimman laajassa, mitassa, muuten voisimme joutua hallinnolliseen mielivaltaan. Samanaikaisesti on todettu, että paikallisen itsehallinnon tehostaminen on osoittautunut tarkoitustaan vastaavaksi. Sen vuoksi vastaisia hallinnon kehittämissuunnitelmia tehtäessä olisikin tutkittava, millä tavoin väestön ja erikoisesti naistenkin mukanaolo kunnan asioissa voitaisiin turvata. Ei voida pitää oikeana sitä suuntausta, että kunnanvaltuustoista on tulemassa tärkeimmissä talousasioissa vain valtion viranomaisten tekemien päätösten hyvin miesvaltaisia täytännönpänelimiä. Päinvastoin kunnan vapautta ja samalla vastuuta oman taloutensa hoitamisessa olisi yleisenkin mielipiteen mukaan pyrittävä



lisäämään. - On keskustelun kuluessa mielenkiintoista kuulla, mitä mieltä tämän kokouksen osanottajat ovat asian ytimestä. -

- Kunnan talouden sidonnaisuus ilmenee erityisesti nykyisessä valtionapujärjestelmässä, josta on tullut yleisten säännösten asemasta kirjava kimppu poikkeusmääräyksiä lyhyin vanhenemisajoin. Valtionapujärjestelmässämme olisi pyrittävä selvien yleisten oikeusohjeiden antamiseen ja vältettävä pikkutarkkaa näpertelyä. Muttei selviäkään yleisohjeita jatkuvasti saisi antaa siten, että aikaisemmin valtiolle kuuluneita kaikkia kansalaisia koskevia yleisluontoisia kustannuksia järjestelmällisesti pyritään siirtämään kunnille, niin kuin maalaisliittolaisen Sukselaisen hallituksenkin aikana on yritetty tehdä. Kun jo nyt 70 maalaiskunnassakin on veroäyrin hinta 14 markkaa tai siitä yli, huolestuttaa kuntien taloudesta vastuussa olevia henkilöitä kunnille lainsäädännöllä pakosta lisättävät tehtävät. Käsitykseni mukaan kunnallishmisten pitäisikin voimakkaammin reagoida tällaista lainsäädäntöä vastaan. - Luonnollista on, että kehitys kulkee kaikilla aloilla eteenpäin, emmekä me sosialidemokraatit siitä ole erimielisiä, etteikö niin pidä tapahtuman. Kustannusten painopisteen siirtämisestä kunnille vain olemme eri mieltä varakkaita piirejä edustavien puolueiden kanssa.

Samanaikaisesti kun verotussysteemi aineellisen verotuksen osalta on vuosikymmeniä pysynyt muuttumattomana, suosien eräitä suuria ja taloudellisesti melko vauraita veronmaksajaryhmiä kohtuuttomasti vain tulojen keskimääräisellä verotuksella, on se taannut lainsäädännöksillä vielä samoille veronmaksajaryhmille kohtuuttomat vienti-, syönti- ja tukipalkkiot, toisten maksaessa veron joka markasta. Tämä on sosialidemokraattisten naisten mielestä yhteiskunnan suurin epäkohta, johon vaadimme pikaista korjausta. Mutta kun samanaikaisesti näkee, miten voimaton yhden äänen vasemmistoenergistö on eduskunnassakin tällaisen huutavan vääryyden edessä, tekee mieli kiskaista varattomia äänestäjiä hihasta ja sanoa kuin pikkulapselle, ettekö nyt mitenkään jaksa oman etunne vuoksi paremmin käydä vaaleissa. Saman nykäisyn tarvitsivat nimenomaan naiset myös kunnallisvaalien kohdalla, sillä naisten äänestysprosentti viime kerrallakin oli niin alhainen, ettei sitä kehtaa jatkuvasti toistaa. Kuitenkin juuri sosialidemokraattisten naisten vastuullisina kunnallispolitiikkoina tulisi vaikuttaa siihen, että taloudellisuus entistä tarkemmin tulisi valvotuksi kuntien taloudessa siten, etteisellaisissa määrärahoissa pihisteltäisi, joista



hyöty koituu varattomille tai vähävaraisille piireille, koska näiden piirien aikanaan "jaloilleen" auttaminen on oikeata taloudellisuutta. Yleensä sosialidemokraattiset naiset saavat kuntien talousarvioita laadittaessa olla sillä pudella, mikä vaatii uudistusmäärärahoja, koska kunnat kuitenkin ovat melko vanhoillisia, harjoittaen suoranaisesti väärää säästämistä, kieltäytymällä hankkimasta esim. ammattikoulutai sairaalapaikkoja aikanaan riittävästi. -- Voimme todeta, että pääasiassa valtion väärämielisestä taloudenhoidosta johtuu kuntien nykyinen taloudellinen ahdinko. Sosialidemokraattisten naisten tulisi kannanottojensa kautta kunnallispäivillä ynnä muissa julkisissa tilaisuuksissa vaikuttaa siihen, että valtionkin taloudenhoidossa tul-taisiin järkeviksi. Kunnallisnaistenkin tulee vaatia, että lainsäätäjien on tähänastista paremmin huomioitava kuntain keskusliittojen lausunnot kuntia koskevassa lainsäädännössä. Toisaalta kunnat voivat kulissien takana antaa keskusliitoilleen myös ohjeita, mihin päin kutakin lakia olisi ohjattava, jotta kustannukset jakaantuisivat oikeudenmukaisesti kuntien ja valtion kesken.

Monet näistä laista koskevat lapsia, äitejä ja naisia yleensä, joten on paikallaan, että myöskin naiset tulevat entistä suuremmin joukoin mukaan julkisten asioiden käsittelyyn lakien taloudelliseksi tulkitsijoiksi kotikunnissaan.